

původu i ceny, musela demoralisující, cit otupující, k falešné fantazii dráždící a nesmyslné překypující literatury vozit na vozech, aby vyhovět mohla čilé poptávce.

A i u nás v Omaze, kdekoli viděl jsem českou knihu, uznával jsem ve většině případech, že to byl krvák.

A ten, kdo by mně řekl, že našim lidem dostačí časopis, o jiné že nedbají, ať si mne nezádají! Devadesát devět ze sta probudilých lidí rádo by četlo dobré knihy, kdyby o nich vědělo.

Pravda, jsou tu časopisy, které mají zároveň knihkupectví, jsou tu knihkupectví, které knihy ku prodeji ohlašují, ale co platno je ohlašování titulů knih, když nemluvíme o ceně její a obsahu! Chceme-li o knihy vzbudit zájem, musíme časem zmíniti se o jejich obsahu, o jejich ceně, o jejich tvůrcích!

A věřím, že až jednou zájem o českou knihu se získá, až knihy budou našimi krajanů kupovány i čteny, vyvine se i naše česko-americká literatura, která bude mít svůj vlastní ráz, tedy něco svého a odlišného a že této literatury povýšimou si i povolání kruhy ve staré vlasti.

Zdá se mi, že nejsem dosti schopným, abych aspoň částečně vyloučil důležitost poslání české knihy, důležitost četby. Ať je to kniha zábavná, ať je to kniha lidově poučná, ať jsou to intelektuální rozpravy, nebo kniha hluboce vědecká, vždycky působí na čtoucího člověka, vždycky vykoná svůj úkol. Vy tomu třeba pro první chvíli nebudete věřit, vy to třeba neužijete, ale jsem přesvědčen, že po čase uvěříte hořejším slovům.

Čtením dobrých, literárně cenných knih získá duše i srdce, vyduševně porostete, otevrou se před očima nové světy, o všem časem budete mít svůj vlastní pojem, pro úsudek nebudete chodit k jinému, budete přemýšlet, budete se snažit ve všem hledati to nejlepší, budete mít cit pro pravdu, porozumění pro krásu a umění. A umění a krásná literatura je pro každého z nás, nikdo není vyjmut z těch nesčetných řad, jež těží z plodů krásné naší literatury a umění.

Čtete a pozorujte na sobě účinky četby! Jen pro všechno na světě nestávejte se lhotejnými k vyšším životním zájmům, ku věcem, jejich cenu v přítomnosti třeba neznáte, ale které jsou vznešené a krásné a jež otevřeny jsou k používání vám jako každému jinému! Čtení nahradí vám to, co škola a pochybná výchova její na vás zanedbala! Četba dobrých knih vás povznese, bude vás činiti bližšími ideálu člověka!

Nebojte se slova ideál, o němž zde v české Americe je ustálené mínění, že jest to něco nemožného, či zbytečného. Nestáňte se pro všechno, co vám je milým a drahým takovými, na něž platí Gorkého slova: "Klesl člověk duchem. Jeho zájem pro život je nízký, touha žít důstojně v něm mizí, chce žít prostě jako zvíře. Člověk stává se jen hromadou kostí, pokrytých masem a tlustou kůží, a touto škaradou hromadou nehybe duch, ale chltá. A slyšíte, už nestydaté se směje, pronášejí-li slovo ideál..."

Zanedbali-li jste se, hleďte nyní vše nahradit! Nikdy na nic není pozdě!

Jste-li upřímnými přáteli Volné Myšlenky, jste-li její stoupeni, uvažte a uvědomte si, že je to vaší povinností, byste ducha vzdělávali, nenechali jej zakrnět v těmných, bezmyšlenkovitých našich poměrech.

Uvažte si z prázdnyh svých

chvil, s nimiž často nevíte si rady, svátky Volné Myšlenky, čtete, přemýšlejte, vzdělávejte se!

A bude-li každý z nás jinak hledět na život, než jako na hmotu, již nelze přetvářeti a měniti ku prospěchu duše i srdce, nastanou u nás v české Americe nové doby, nová, lepší perioda, kdy všem z nás bude dýchat se volněji a radostněji...

A potom mnoho z toho, co dnes zdá se nám pouze snem, bude možno uskutečniti.

Vím předobře, že mnohé se musí překonat, než vypěstuje se u nás čilejší myšlenkový život a zájem o věci lepší, vyšší. Mám své zkušenosti! Začal jsem vydávati knihovnu, o níž jsem dobře, že bylo v ní mnoho nedokonalého, ale myslel jsem to poctivě a chtěl jsem vykonati vše, k čemu by byly stačily nepatrné mé síly. Kdybych byl našel porozumění, zájem, šel bych byl dále k dokonalosti, snažil bych se byl vše splniti, s čím zabýval jsem se ve svých snech. Zaklepal jsem s prvním sešitkem na dveře mnohých, ale dveře zůstaly uzavřeny, nikdo nepodal mi ruky pomocné, nikdo neprojevil zájem k věci, z níž v budoucnosti dalo by se něco udělat. A tak jsem cítil, jak podnik mřel mi v rukou, umíral a umíral jako lidské sny. V několika dnech vyjde sešit poslední, jímž zároveň rozloučím se se svým podnikem, v který druidy tolik jsem věřil a kterému tolik přinesl jsem obětí.

Ale proto nejsem pessimistou. Věřím, že přišel jsem v dobu nevhodnou a pevně věřím, že příjdou doby, kdy mnohé z toho, co dnes jest neuskutečnitelné, bude lehko k provedení.

Jaký náběh k těm lepším dobám měl by se učiniti a jak připravovat půdu pro lepší porozumění pro věci, jejich propaganda náleží k úkolům Volné Myšlenky, o tom až zase jindy.

Otakar Charvat.

Zprávy zahraničné

Rakousko-Uhersko.

O hrozném vraždění bratří slovenských došlo poslední poštou následující zprávy: Maďarské listy snaží se udalosti v Černové vylicíti tak, aby se zdálo, že výtržnosti a vraždění zaviněno bylo Slováci. Ale marně. Veřejnost evropská ví již odkud vítr věje a nebude se o hrozných udalostech těch informovati z maďarských pramenů. Jak již zmínili jsme se v minulém čísle, žádali občané v Černové u Rožomberku, aby svěcení jejich chrámu přítomen byl také Hlinka, pravý slovenský kněz a odpůrce biskupův, jehož praecí a péčí chrám byl postaven. To bylo lidu odepřeno chrám měl býti v neděli, dne 27. října posvěcen bez Hlinky.

Když Černované viděli, že přes všechny jejich odpor chrám vysvěcen bud'v, chtěli se brániti tomuto násilí vším možným způsobem. Odnesli z kostela všechny věci, aby kněží neměli co světit. Vždyť to byly přece jejich věci, na které skládali krvopotné groše. Ani biskup ani bohaté kněžstvo nepřispěli na kostel ničím. Bránili se, jak věděli. V neděli ráno, strojilo se celé okolí na vysvěcení chrámu. To se rozumí, že první patří k tomu v Maďarsku četníci. Černovou obsadilo 12 mužů za velení rožomburského slůžného Pereszlénya, rodilého Maďara. Za četníky jeli dva kočáry s kněžími, mezi kterými byl i děkan Pacák. Před oběi Černovou stáli kolem školy všichni obyvatelé dědinky, a když se objevily kočáry s kněžstvem, ozvaly se výkřiky: "Nechceme vás! Prý odsud!" To bylo kolem 10. hod. dopolední. Ko-

čár v němž jel slůžný (okresní hejtman), bez zastávky jel dále a surový představitel maďarské vlády kázal jej hnáti přímo do shluku lidí. Kočáry vjely největším tryskem do houfu, porážely vše, co se jim v cestu postavilo a takto přes 20 metrů jely masou lidí a mnoho jich poranily. Několik mužů zarazilo běh koní a pokoušelo se kočáry obrátit a zamezit takto řádění zběsilého hejtmana a kněží. Sotva se tento pokus uskutečnil, již přiběhli četníci, za jejichž asistence se toto všechno dělo, s přípravou zbraní. Hejtman a kněží, kteří přece viděli, že lid je rozhořčen a pobouřen, nepokoušeli se ani slovem upokojiti jej. Bez vzývání, aby se rozešli, hejtman dal povel četníkům k rychlostřelbě. Zazněly čtyři salvy, které měly účinek hrozný. 15 lidí zůstalo mrtvých na místě před školou vedle kočárů v krvi ležeti. 9 lidí bylo těžce raněno, lehce raněno 80 lidí. Kněží, zkrvavení a postříkaní slovenskou krví, úprkem utekli z místa vraždy. Vrah Pereszlényi rovněž vrátil se do Rožomberku pro vojsko a brzy jedna setnina domobrany obsadila Černovou. Takto chěl úplně zneškodniti sebeobranu slovenských sedláků, což se mu úplně podařilo. Vrah Pereszlényi zůstal na místě vraždy a bezohledně dal zatýkati každého na potkání a zajisté vyšetřoval. Toto je opět možné jen v Maďarsku; vrah vyšetřuje nešťastné nevinné. Tak zatčen byl i mladík, který, ačkoliv sám raněn, první přivedl lékařskou pomoc, doktora Vavra Šrobára. Po dlouhé době po příchodu Šrobára přišel i soudní lékař. Obvazování raněných trvalo od 11. hod. dopoledne do 3. hod. odpoledne. Zavraždění zůstali na místech, kde klesli. Stáli nad nimi plačící příbuzní. Surovci maďarští odňali jediným rázem otec rodinám, matky dětem. Povraždění jsou většinou chudí dělníci a sedláci. Mezi zavražděnými jest pět žen a dvě děti.

Po jedné vdově zůstalo 7 úplně nezaopatřených malých sirotků. Počet sirotků, zůstalých po zavražděných, jest asi 50. Lidé nechtějí mrtvolky vzíti; ať si je prý opatří vrah sám. Rovněž se prosí, že k pohřbům nepozve žádného kněze. Večer přijelo do vesnice cizí vojsko a vyhlášen stav obležení nad tichou osadou, ze které přece vystříleli polovičku Slováků. Stánné právo vyhlášeno jest jen proto, aby spáchaný hřích byl nějak před světem zakryt. Tak sám stát zakrývá spáchanou vraždu.

A nyní opovíží se ještě nějaký Apponyi, který na neštěstí jest ministrem, odpovídati Bjoernsonovi "se vzlyčenou hlavou". Tu je jeho odpověď. Vražda, která jistě byla předem promyšlena. Jsou o tom vážná svědectví po ruce. Vražda, spáchaná za ochrany samého státu. Chrám posvěcen krví.

Očekávaná ministerská krize — resignace dr. Fořta jakožto ministra obchodu a obmýšlená resignace dr. Pacáka jakožto českého ministra-krajanů — rozřešena byla pro Čechy příznivým způsobem. Dosavadní přednášející rada v ministerstvu orby svob. pan V. Pražák stane se ministrem orby na místě hraběte L. Auersperga a dr. Pacák zůstane ministrem-krajanem. Polský ministr-krajan hrabě Dzieduszycki resignoval následkem sporů v polském klubu.

Cisár Fratišek Josef dne 4. listopadu poprvé od svého ochuravění přijal v audienci předsedu rakouského ministerstva barona Becka, jenž podal mu zprávu o nedávné ministerské krizi a o možnosti dalšího vývoje věcí. V poslední době došlo totiž k novým komplikacím. Jestliže dosavadní před-

BRANDEIS
"BOSTON STORE"
& SONS
OMAHA

Vyměňujeme za peníze čeky na všechny banky nakupovatelům zboží. . . .

názející rada v ministerstvu orby, český šlechtic Pražák, stane se ministrem orby, nynější německý ministr-krajan Prade bude resignovati. Prade odůvodňuje svoje rozhodnutí tím, že nechce být s Pražákem v jednom kabinetě, poněvadž tento hrál před soudem pochybnou úlohu. Sl. Pražák byl totiž svého času veřejně nazván hrabivcem diet, podal pak žalobu na urážce, avšak nepochodil, poněvadž obžalovaný podal důkaz pravdy.

V poslanecké sněmovně rakouské říšské rady předložil dne 5. listopadu ministr financí dr. Korytowski rakouský rozpočet na rok 1908. Dle uvedených odhadů přebytek obnášeti bude asi 2,000,000 korun, avšak ten nepochybně stráven bude většími požadavky na vojsko, které teprve budou stanoveny. Ministr financí, pojednav o jednotlivých položkách rozpočtu, prohlásil, že hospodářské a finanční postavení Rakouska je zdravé, varoval však, aby finanční prostředky státu nebyly přepínány a aby nebylo plýtváno penězi. Dr. Korytowski poukázal na choulostivou situaci mezinárodního peněžního trhu a na vliv americké krize na hospodářské poměry v Evropě. Současně ale vyslovil se ministr se zadostučněním o pevném stanovisku vídeňské bursy, jež osvědčila velikou houževnatost oproti americké krizi. Panující nedostatek peněz uvedl ministr ve spojení s velkými půjčkami následkem jihoafrické a rusko-japonské války.

Rusko.

Program reakcionářů v novém ruském parlamentu byl dne 6. listopadu vyznačen v hlavních rysech Puriškevičem, nově zvoleným vicepresidentem ligy ruského lidu. Týž během interview prohlásil, že strana jeho nepovažuje parlament za zákonodárné těleso, nýbrž za poradní sbor, který pomáhati má carovi v nynější obtížné situaci. Parlament má být odstraněn, jakmile pomine nynější finanční krize. Puriškevič je odpůrcem přijetí všelikých zákonů se strany parlamentu a přimlouvá se za podřízení stavu obležení v provláčekách, v nichž je dosud v platnosti. Reakcionářský orgán "Znamja" uverejňuje seznam 185 poslanců, kteří prý podporovati budou Puriškevičův program. Reakcionářská strana současně prohlásila válku i Stolypinovu kabinetu. Vyhlídka na účinnou shodu různých konstitučních stran se stále lepší a tímto vlivům nutno přičísti, že rozpočet na rok 1908, jenž je teď připravován, obsahovati bude různé zvýšené položky, mezi nimi \$15,500,000 na stavbu válečných lodí a několik milionů na všeobecné zlepšení železnic. Poněvadž

projednání rozpočtu vyžadovati bude několik měsíců, ministerstvo přijme provisorní rozpočet na první tři měsíce r. 1908, jenž opíráti se bude o rozpočet z r. 1907.

Tiskové zprávy o velké vzpouře ve Vladivostoku vzbudily velké nepokoje mezi vojskem v Petrohradě a v různých částech říše. Nyní vychází na jevo, že současně se vzpourou ve Vladivostoku došlo ku vojenským bouřím na Kavkaze, v Irkutsku a v Moskvě, a že mezi dělostřelcům v Kronštatu panuje velké rozčilení. Vláda činí vše možné, aby potlačila zprávu o tomto hnutí, avšak pouhé potlačení zpráv neznamená ovládnutí situace. Faktem zůstává, že v celé armádě panuje duch nepokoje, což zvláště platí o armádě v Sibíři, jež téměř ze 70 procent skládá se z revolucionářů. Namnoze samotní důstojníci v sibírském vojsku jsou vůdci revolučního hnutí. Agitator tisknou miliony pamfletů a revolučních provolání v Číně a Japonsku a rozšiřují je mezi vojskem v Sibíři. Duch vzpoury ve Vladivostoku a mezi mužstvem pacifického loďstva potlačen je pouze dočasně a soudí se, že brzo následovati budou větší nepokoje a že Sibír a celou svojí armádou nepochybně bude prvou částí říše ruské, jež prohlásí svoji neovdičnost. Zde převládá náhled, že general Linevič je velice shovívavým k revolucionářům. Týž ve skutečnosti nedovolí ani v jednom případě popravení některého revolucionáře v Sibíři. To spadá tím více na váhu, poněvadž celé revoluční hnutí potřebuje pouze schopného politického vůdce, aby přešlo ku otevřené akci. Poslední zprávy líčí situaci v Kronštatu jakožto velice povážlivou. Dělostřelcké kasárny jsou uzavřeny a veškeré mužstvo je přísně střeženo.

Crosby-Kopietz-Casey Co.,
úřadovna, č. 335 No. 24. St., So. Omaha.

Nejlepší a nejspolehlivější velko- i maloobchod dřívím, cementem a veškerým stavebním materiálem, jakož i měkkým a tvrdým uhlím všeho druhu a nejlepší jakosti. Ve firmě této zastoupeni jsou většinou čestní krajané. Škeré zboží jest té nejlepší jakosti a také ceny jsou mírné. V každém případě obraťte se s důvěrou na tuto firmu a bude vám vždy ochotně poslouženo. Objednávky každého druhu možno učiniti i telefonem. Číslo Tel. 614. Úřadníci jsou:

Wm. J. Brennan, předseda.
Bohumil Horáček, místopředseda.
Frank Kentsky, tajemník.
Frank J. Fitts, vřp. tajemník.
W. H. Crosby, pokladník. 274

Máme na skladě Jonášův žesko-anglický i anglicko-žesko slovník. Jsou nejlepší a nejpřístupnější.